

[Home](#) > [Artikelen](#) > Doorgaan als gezin tijdens Corona: hoe doe je dat? Deel 1

8.04.2020

Doorgaan als gezin tijdens Corona: hoe doe je dat? Deel 1

EXPERTISE

FAMILIE

🕒 5 min. leestijd

Auteur

Anjet van Dijken → (https://financialfocus.abnamro.nl/?post_type=abn_specialist&p=29471)

Wat is ons overkomen? Hoe praat je er met elkaar over? Hoe ga je verder? Oud-journaliste Anjet van Dijken werkt aan publicaties en projecten om bij ziekte en zorg het gezin als geheel optimaal te informeren en betrekken. Door het Coronavirus zoeken nu alle ouders en kinderen naar antwoorden om ermee om te gaan, dus vraagt ze 4 bekende (zorg)deskundigen om handvatten.

In dit interview aan het woord:

Corporate antropoloog Drs. Jitske Kramer (1973).

Oprichter van HumanDimensions. Spreker.

Ondernemer. Trainer. Auteur van diverse boeken waaronder Deep Democracy. Co-auteur van De Corporate Tribe en Building Tribes.

Hollen, stilstaan en verwonderen

'De afgelopen 3 weken waren voor mij persoonlijk crisis management. Ik zag al mijn opdrachten van public speaking wegvallen, een paar zijn omgezet naar opnames. Tot en met augustus zijn mijn inkomsten nul. Dan heb ik nog een bedrijf met freelance opdrachten. Tot en met mei ligt ook alles stil. Ik moest alles goed regelen met de locaties. Dat vroeg veel van mijn leiderschap, ook om nog het thuisfront te managen. Net als velen ben ik gaan hollen in de chaos, maar je kunt niet door blijven hollen.'

In de tussentijd

'Elke verandering zorgt ervoor dat normeringen op de schop gaan. Meestal gaan cultuurveranderingen geleidelijk. Nu gaan we door een cultuurshock in eigen land heen. De komende dagen, weken, maanden zullen we zoekende zijn naar het nieuwe verhaal. Steeds gaan we met elkaar hierover in gesprek. Steeds bepalen we samen wat goed of fout is. Veranderingen verlopen altijd in 3 fases: van het 'normale' gaan we naar het 'niet normale' en weer door naar het 'nieuw normale'. Die tussentijd noemen we in de antropologie: 'liminale tijd'. Van 'limus' wat in het Latijn 'grens' betekent, als tussen grenzen in, het ondertussen. Je voelt je oude identiteit eraf

vallen en dat voelt als een emotionele klap. Op allerlei plekken in de wereld gebruiken mensen daarom bij de overgang van de wording van een jongen tot een man verschillende rituelen, 'rites of passage'. Ook wij hebben rituelen nodig om uit de emotionaliteit te komen. We hebben nu al een nieuwe manier van boodschappen doen: we houden anderhalve meter afstand. Als we dat blijven doen én iedereen doet mee krijgen we het gevoel van: 'check, onder controle'. Andere voorbeelden die nu al gewoon zijn en vroeger niet: de Minister-President op TV. Zonder rituelen raken we de grip kwijt.'

Hamsteren als gezonde impuls

'Een eerste reactie van mensen is om de shock te dempen door comfort. Daarom waren de schappen van de chips leeg. Op zich een gezonde impuls, maar natuurlijk niet een om de hele dag door te doen! De run op WC papier moet je ook in dat licht zien. Daarnaast waren beeldschermen en een vriezer de meest gekochte items op bol.com. Een tweede reactie is grappen maken. Dat zag je direct gebeuren op social media. Een derde reactie is om elkaar op te zoeken. We hebben sterker de behoefte om elkaar vast te houden. Omdat we dat nu niet fysiek kunnen doen gaan we samen liedjes zingen, online of op balkons, en klappen we samen voor het zorgpersoneel. Maar ik hoor ook een andere reactie: introverten vinden het heerlijk. Mijn zoon geniet en wordt er heel productief van. Eindelijk geen afleiding en het online onderwijs vindt hij een topsysteem.'

Handel in schoolschema's

'Je ziet dat landen op eigen culturele wijze op zoek gaan naar houvast. In Spaanstalige landen reageren ze door te poetsen. Ik hoor van een collega dat ze Bolivia en Spanje voortdurend worden opgeroepen om van kleren te wisselen, als ze van buiten naar binnen gaan, en andersom. Ook buiten zijn er 'schone' en 'vieze zones'. Onze Nederlandse impuls is: 'zoals het ging, zo gaan we door'. Het eerste wat bij mij op de app langs kwam was de handel in goede schoolschema's. Dat is ook een vorm van Nederlandse saamhorigheid: een combinatie van sociale druk van 'goed willen doen' en sociale zorg: elkaar helpen met 'zo kun je het ook doen'. Het doet mij vooral denken aan het Calvinisme: geen tijd te verliezen, je moet je wel nuttig maken. Denk aan de snelheid waarop de scholen naar het thuisonderwijs over gingen. Enerzijds keek ik er met békoning naar. Wat een kracht en liefde sprak er uit! Tegelijkertijd voelde ik ook vérwondering. Waarom hebben we niet even de rust gepakt? We hadden het script van de vakantie kunnen laten ingaan. Lekker de kinderen even laten uitslapen, wat later op en de hele dag in pyjama. Dan hadden de ouders kunnen focussen op het in orde brengen van hun werk en docenten tijd gehad om de boel op orde te brengen. Maar nee, we gingen mee met de snelheid van de IC.'

Rust, Reinheid, Regelmaat

'In deze tijd zijn 2 soorten leiderschap nodig op macro, meso en micro niveau. De eerste is de 'chief': hij moet ervoor zorgen dat het leven doorgaat. Het is het oude adagium van rust, reinheid en regelmaat. Van goed eten, slapen en voldoende bewegen. Minister-president Rutte roept letterlijk op om 'door te gaan'. Hij moet het ritme gaande houden. De chieft heeft een grote achilleshiel, namelijk 'loze belofes'. Want het volk kijkt naar hun leider voor leiderschap en als hij

dat niet goed doet: wie kan dan nog houvast geven? Als Rutte vaak op zijn woorden moet terugkomen, wordt het gevaarlijk. Hij heeft nu de termijn van thuisblijven doorgezet naar 28 april. Hij blijft betrouwbaar, want zijn taak is ook om te blijven luisteren naar nieuwe ontwikkelingen en experts, om zo zijn ideeën en besluiten bij te stellen. Dat is logisch en nodig in een veranderende wereld.'

Tijd van meanderen

'De andere leider is de 'magiër'. In de antropologie heet dat 'liminaal leiderschap'. Coaches, psychologen en denkers zorgen dat er gesprekken blijven plaatsvinden over zin- en betekenisgeving, over 'wat is nu het goede om te doen? Is deze verandering blijvend?'. Het wordt een tijd van meanderen, voor iedereen, op alle gebieden en van hoog tot laag. We zullen moeten meebewegen en van de ene optie naar de andere gaan, maar wel door daarin je eigen stroom te volgen. Moesten we eerst nog wennen aan de sociale afstand van anderhalve meter, deze week gaat de discussie vooral over de morele kant van de maatregelen: of het goed is dat alle bedden vrijgemaakt worden voor corona patiënten en dat reguliere patiënten een stap op zij moeten doen, en of de maatregelen financieel, ook gezien het baanverlies, de juiste keuze is. De omzet valt weg, we krijgen nu andere zorgen.'

Privileges worden zichtbaar

'We kunnen de overheidsmaatregelen ook van een andere kant bekijken. Het feit dat we in Nederland kunnen zeggen 'blijf zo veel mogelijk thuis en handen wassen' betekent dat we water en een huis hebben. In andere landen word je nu aangevallen als je water haalt of mag je alleen op basis van je paspoort 1 dag per week naar buiten om te werken. Ook in Nederland zien we grote verschillen. Het maakt erg uit of je in deze periode met een groot gezin in een kleine flat zonder balkon woont, of in een villa met riante tuin. Privileges worden zichtbaar en voelbaar. Ja, we worden beknot op een enorme vrijheid, maar op een bepaalde manier is het ook goed om weer eens stil te staan bij wat we hebben en hoe dat voor anderen is. Onze vrijheid was ook wel 'n beetje doorgeschooten.'

Donderdag verschijnt het 2e interview met Sarike de Zoeten, directeur van Complex Care United (2CU) in de 4-delige serie: Doorgaan als gezin tijdens Corona: hoe doe je dat? De Zoeten vertelt over leven met een zoon die al 21 jaar door een verkoudheid kan komen te overlijden.

Auteur: Anjet van Dijken, wecareconsultancy.com (<http://wecareconsultancy.com>) en brussenboek.nl (<http://brussenboek.nl>).

Fotocredits: Mettina Jager